

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.172/2017/29.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Márki Zoltán, a tanács elnöke
. Sebe Mária, előadó bíró
. Somogyi Gábor, bíró

Az eljárás helye:

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2018. május 2.

Az ügy tárgya: sikkasztás büntette és más bűncselekmények

Terhelt: II. rendű

Első fok: övárosi Törvényszék, 12.B.794/2010/828., ítélet, tárgyalás,
2015. december 29.

Másodfok: övárosi Ítéltábla, 8.Bf.392/2016/113., ítélet, nyilvános ülés,
2017. március 22.

Az indítvány előterjesztője: II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára, hatályon kívül helyezésre

Rendelkező rész

A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kúria a Fővárosi Törvényszék 12.B.794/2010/828. számú és a Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016/113. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Fővárosi Törvényszék (megismételt eljárásban) 2015. december 29-én kihirdetett 12.B.794/2010/828. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntette [Btk. 372. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont], bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) és pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont, (4) bekezdés a) és b) pont] miatt - halmazati büntetésül - 3 év 9 hónapi börtön fokozatú szabadságvesztésre, 5 évre gazdasági szervezetben vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra és 4 évre a közügyek gyakorlásától eltiltásra ítélte, egyben 176.870.000 forint erejéig és a cégcsoportban birtokolt üzletrészeire vagyoneklobzást rendelt el. Rendelkezett továbbá arról, hogy a terhelt legkorábban szabadságvesztése kétharmad részének kiállása után

bocsátható feltételes szabadságra.

- [2] Kétirányú fellebbezéseket elbírálva a Fővárosi Ítéltábla 2017. március 22-én kihirdetett 8.Bf.392/2016/113. számú ítéletével a II. rendű terhelt cselekményeit 3 rendbeli csalás büntették [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (3) bekezdés b) pont], 6 rendbeli, 2 esetben folytatólagosan elkövetett csalás büntették [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], 7 rendbeli, 3 esetben folytatólagosan elkövetett csalás büntették [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont], 5 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntették [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont], 21 rendbeli, 10 esetben folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) és pénzmosás büntették [Btk. 399. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont, (4) bekezdés a) és b) pont] minősítette. A szabadságvesztés büntetését 3 évre mérsékelte és vele szemben 500 napi tétel, 10.000 forint napi összegű, végösszegében 5.000.000 forint pénzbüntetést szabott ki. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a II. rendű terhelt tekintetében érdemben helybenhagyta.
- [3] Az elsőfokú ítélettel megállapított, s a másodfokú bíróság által - kiegészítéssel és helyesbítéssel - irányadónak tartott tényállás lényege a következő.
- [4] Tényállás I/A. pontja. Az I. rendű terhelt baráti kapcsolatba került a közgazdász végzettségű, üzleti vállalkozások, befektetések tekintetében tájékozott II. rendű terhelttel, és köztük beszélgetéseik során üzleti, befektetési lehetőségek is szóba kerültek. Az I. rendű terhelt elhatározta, hogy az ügyfelek az 1. számú Rt.-nél elhelyezett befektetési eszközeit tudtuk és beleegyezésük nélkül a befektetési szolgáltatónál vezetett ügyfélszámláról elvonja, és abból más üzleti befektetéseket eszközöl, 2001. évtől pedig a cégcsoport létrehozására, feltőkésítésére fordítja. Cselekményének elkövetését megkönnyítette a 2. számú Rt., a 3. számú Rt. és az 1. számú Rt. belső ellenőrzési rendszerének hiányossága és a kialakult feladatmegosztás. Az értékpapír adásvételek során az ügyfelek vevőként a szerződés aláírásakor kötelesek voltak a vételárát készpénzben megfizetni (később átutalással teljesíteni), míg az eladó az értékpapírok ellenértékének átvételét ismerte el és egyidejűleg hozzájárulását adta ahhoz, hogy az értékpapírok a vevő számlájára kerüljenek átvezetésre. Ekként az adásvételi szerződésekben a befektetési tanácsadó nem volt szerződéses partner, így az ügyfélnek rendelkeznie kellett a tulajdonában lévő értékpapírnak másik ügyfél számlájára való átvezetése érdekében. Erre különféle okiratok (átvezetés indítása portfólió alszámláról portfólió alszámlára, belső transzfer igénylés, rendelkezés, átvezetési kérelem) szolgáltak, amelyek közül az átvezetés indítását és az átvezetési kérelmet kellett az ügyfélnek aláírnia. Az átvezetésekhez adásvételi szerződés csatolására nem volt szükség és egyidejűleg készpénzfizetésre vagy átutalásra sem került sor. Az átvezetést a bróker cég ügykezelő irodája hajtotta végre, amely eredményeként az eladó számláján hiány keletkezett, míg a vevő jogosulatlanul jutott az eladó értékpapírjaihoz. A hamis adásvételi szerződések és belső nyomtatványok egy részét az I. rendű terhelt töltötte ki és írta alá, másokat azonnali aláírásra megküldött az ügyfeleknek, akik feltétlenül megbíztak benne, így az aláírást teljesítették. Az ügyfelek időszakonként portfólió-elszámolást kaptak. Az ügyfelek, akik 2002. második feléig általában vagyon (portfólió) kezeléssel bízták meg a bróker céget és hozzájutottak a megígért hozamhoz, nem tanúsítottak érdeklődést a számlájukon lebonyolított tranzakciók iránt. A jogosulatlan átvezetések miatt az ügyfelek számláin jelentős hiány keletkezett, amely mértékét növelte, hogy az I. rendű terhelt ezen ügyfelek számláin csak elenyésző mértékben végzett valós tevékenységet. Azokban az esetekben, ahol valamelyik ügyfél a befektetési számlájáról - tudta nélkül - jogosulatlanul elvont és felhasznált befektetési állományával rendelkezni kívánt, az I. rendű terhelt, hogy elkerülje a lelepleződést, a keletkezett hiány eltüntetésére az ügyfél által kért tranzakció pénzügyi fedezetét úgy teremtette meg, hogy egy másik ügyféltől vezetett át értékpapírokat.
- Az I. rendű és a II. rendű terhelt 1998 nyarán elhatározta, hogy a jogosulatlan értékpapír átvezetések leleplezése és eredményesebb alkalmazása végett a II. rendű terhelt több számlát nyit a bróker cégnél.

A számlanyitás célja az volt, hogy a II. rendű terhelt saját számláján, valamint az érdekeltségi körébe tartozó és általa képviselt 1., 2. számú Kft., 1. és 2. számú Ltd. részére nyitott ügyfélszámlákon végrehajtott átvezetésekkel allokálják a jogosulatlanul átvezetett értékpapírokat, majd értékesítésüket követően az ellenértéküket szabadon felhasználják. 1999-ben az I. rendű és II. rendű terhelt a II. rendű terhelt nevére azért vásárolta meg a 2. számú Ltd. off-shore cég képviseleti jogát, hogy e cégnek a brókercégnél vezetett számláján a hiánypótlások érdekében megkönnyítsék az átvezetéseket, másrészt, hogy a számlára utalt, bűncselekményből származó pénzből különféle befektetéseket - eleinte index és részvényhatáridős ügyleteket, majd cégfelvásárlásokat - eszközölhessenek. Az így jóváírt pénzüsszegekből a II. rendű terhelt saját számlájáról 1999. október 2-a és 2000. november 2-a között 16 tranzakció során összesen 236.870.000 forintot vett fel, vagy utaltatott más számlára. A 2. számú Kft.-nek a befektetési szolgáltatónál vezetett számlájáról a II. rendű terhelt 1999. július 29-e és 1999. október 26-a között 11 esetben összesen 41.176.607 forint értékben vett fel készpénzt. Az 1. számú Kft. és az 1. számú Ltd. nevű off-shore cég számláit az I. rendű és II. rendű terhelt általában további átvezetésekre transzfer-számlaként használták. Ezen cégek értékpapírszámlájáról a II. rendű terhelt a I. rendű terhelt ügyfeleinek hiánypótlásra, vagy saját cégeinek további felhasználásra vezetett át értékpapírokat. Az 1. számú Kft., az 1. és 2. számú Ltd. értékpapírszámlájára 1998. szeptember 11. és 2001. augusztus 2. napja között összesen 916.605.041 forint értékben kerültek át más ügyfelek számláiról értékpapírok, amelyeket - a részvényeinek, valamint a 2001. január 15-16-i tranzakciók kivételével - hiánypótlásra fordítottak. A II. rendű terhelt az értékpapír átvezetések során 1.610.758.251 forint, míg pénztranszferek esetében 278.046.607 forint összegben nyújtott segítséget az I. rendű terheltnek.

Az értékpapírszámla tulajdonosoknak, mint a bűncselekmény sértettjeinek az I. rendű terhelt megtévesztő magatartásával okozott kár tekintetében a II. rendű terhelt 262.990 forint, 326.438 forint, 43.634 forint, 4.595.278 forint, 3.435.630 forint, 1.482.160 forint, 2.331.697 forint, 1.585.554 forint, 746.143 forint, 33.144.172 forint, 25.394.694 forint, 7.753.061 forint, 12.149.703 forint, 6.952.875 forint, 18.196.914 forint, 35.000.000 forint, 272.539.216 forint, 103.093.183 forint, 256.589.047 forint, 126.418.871 forint, 54.109.690 forint erejéig, ilyen elkövetési érték tekintetében működött közre

- [5] Tényállás II/C. pontja. A II. rendű terhelt az I. rendű terhelttel történt megállapodása alapján az I/A. tényállási pontban írt bűncselekményből származó befektetési eszközök eredetének, valamint az I. rendű terhelt ügyfelei közötti átvezetések leplezése és ezen ügyletekből származó befektetési eszközök további, befektetési célú felhasználhatóságának lehetővé tétele érdekében olyan külföldi alapítású és bejegyzésű - off-shore - gazdasági társaságokat keresett, melyek az alapítótól függetlenül, az ő irányítása alatt működtethetőek. Miután 1999. szeptember 10. napjától bejegyzett 2. számú Ltd. tényleges tulajdonosa lett, a II. rendű terhelt számára lehetővé vált, hogy a társaság nevében az alapítótól - és az így névlegessé vált bejegyzett tulajdonosoktól - függetlenül, teljes jogkörrel, belátása szerint, saját érdekében és saját javára járjon el. Az I. rendű terhelt 2001. március 22. napjától a külföldi állami bejegyzésű és székhelyű 1. számú Llc. tényleges tulajdonosa lett. Ezzel egyidejűleg a II. rendű és a IV. rendű terhelt meghatalmazást kapott arra, hogy az 1. számú Llc. nevében, a társaság ügyeinek intézése során teljes jogkörrel eljárjanak. Az 1. számú Llc. 2001. május 18-án a 3. számú Rt.-vel, 2001. július 31. napján pedig a 4. számú Rt.-vel ügyfélszámla-szerződést, valamint 2001. május 22. napján az 5. számú Rt.-vel bankszámla-szerződést kötött. Az 1. számú Llc.-nek az 5. számú Rt.-nél vezetett számlája felett 2003. február 28. napjától - mások mellett - a II. rendű terheltnek is rendelkezési joga volt. A 2. számú Ltd. nevében a II. rendű terhelt 1999. október 13. napján a 2. számú Rt.-vel vagyonkezelési, 2001. június 25. napja körüli időpontban az 1. számú Rt.-vel pedig értékpapír-ügyfélszámla szerződést kötött. E számlák feletti rendelkezésre a II. rendű terhelt volt jogosult. Az 1. számú Llc. rendelkezésére álló, vagyon elleni bűncselekményekből származó pénzeszközök legális gazdasági tevékenység keretében történő felhasználásának, s így a pénz eredetének eltitkolása érdekében 2001. július 12. napján II. rendű

terhelt 60.000.000 forint törzstőkével megalapította a 3. számú Kft.-t, amelynek (IV. rendű terhelttel együtt) ügyvezetője lett. A társaság tulajdonosa az 1. számú Llc. volt. Az I/A. tényállási pontban írt vagyon elleni bűncselekményből származó törzstőkét I. rendű terhelt biztosította. 2003. február 5. napjától a II. rendű és a IV. rendű terheltek a 3. számú Kft. tulajdonosai lettek. Ezt követően I., II. és IV. rendű terheltek létrehozták a cégcsoportot, amelynek stratégiai irányítását egyenrangú partnerként az I. rendű és a II. rendű terheltek végezték, az általuk hozott döntések végrehajtása a IV. rendű terhelt feladata volt. A cégcsoportba tartozó gazdasági társaságok pénzügyi és bankműveleteiről a II. és a IV. rendű terheltek döntöttek, a bankszámlák felett a IV. rendű terheltnek és a felhasznált pénzeszközök eredetét nem ismerő 1. számú tanúnak volt rendelkezési joga, aki a II. és IV. rendű terheltek utasítása alapján a pénzügyi és bankműveletekre vonatkozó technikai jellegű feladatokat végezte. A 3. számú Kft. pénzügyi forrásait javarészt az 1. számú Llc.-től - jellemzően tagi kölcsön címén - minden esetben átutalással kapta. Az 1. számú Llc. által így biztosított pénzügyi forrás az I. rendű terhelt által elkövetett, az I/A. tényállási pontban írt bűncselekményből származott, amelyről a II. és IV. rendű terheltek tudomással bírtak. A pénzügyi forrás eredetének leplezése, valamint a gazdasági tevékenység bővítése érdekében a II. rendű és a IV. rendű terheltek saját, valamint a 3. számú Kft. és az 1. számú Llc. tagi részvételével 2001. június 11. napján a 4. számú Kft.-t, 2001. szeptember 26. napján a 5. számú Kft.-t, majd 2002. október 16. napján - a 4. számú Kft. és az 1. számú Llc. részvételével - a 6. számú Kft.-t hozták létre, azonos székhellyel. A cégcsoport forrásai a 3. számú Ltd. 5. számú Rt.-nél vezetett számlájáról az 1. számú Llc. számlájára 2001. szeptember 21. és 2002. október 1. napja között átutalt 469.650.000 forintból, a 3. számú Kft. számlájára 2001. június 22. és 2003. március 7. napja között átutalt 735.436.600 forintból és a az 5. számú Kft. számlájára 2001. október 27. és 2001. november 13. napja között átutalt 188.000.000 forintból tevődtek össze. A 3. számú Ltd. és a 2. számú Llc. 2002. szeptember 19. napján névhasználati megállapodást kötött arról, hogy ez utóbbi gazdasági társaság engedélyt ad arra, hogy a 3. számú Ltd. a nevét használva folytassa nemzetközi befektetési tanácsadási tevékenységét, továbbá, hogy ehhez bármely banknál számlát nyisson a 3. számú Ltd. részére. A megállapodás értelmében, annak ellentételezéseként a 2. számú Llc.-t a megállapodással kapcsolatos pénzmozgás után 5%-os jutalék illeti meg. A megállapodás valódi célja az volt, hogy a 3. számú Ltd., tevékenysége és az ehhez kapcsolódó pénzmozgás rejtve maradjon harmadik személyek előtt. Az I. rendű terhelt az 5. számú Rt. fiókjának technikai számlájáról a 4. számú Ltd. 5. számú Rt.-nél vezetett számlájára 2002. május 24. és 2003. május 5. között, 30 tételben összesen 6.829.743.600 forint, a 4. számú Kft. számlájára pedig 2003. február 17. napján 63.782.000 forint átutalásáról rendelkezett jogosulatlanul. Az 1. számú Llc. az 5. számú Rt.-nél vezetett bankszámlája terhére 2001. augusztus 14. és 2003. május 15. napjai közötti időben összesen 107 esetben 10.383.179.025 forint összegben adott átutalási megbízást. Az 1. számú Llc. a számlájára ellenszolgáltatás nélkül érkezett összegekből a 3. számú Kft.-nek 2001. augusztus 14. és 2003. június 1. között 34 tételben összesen 1.818.800.000 forintot, a 4. számú Kft.-nek 2001. augusztus 14. és 2003. február 14. között 3 tételben, összesen 620.000.000 forintot utalt át. Az 1. számú Llc. által a 3. számú Kft. részére tagi kölcsön címén 2001. augusztus 14-e és 2003. június 27-e között, összesen 939.800.000 forintot utalt át.

A cégcsoport az I. rendű terhelt I/A. tényállási pontban írt bűncselekményéből származó pénzeszközöket a cégcsoporton belüli munka- és feladatmegosztásnak megfelelően gazdasági tevékenysége során használta fel, amely jellemzően ingatlanok vételéből; magasépítésből és működő gazdasági társaságokban történő befektetési célú részesedés-szerzésből állt.

A cégcsoport az így keletkezett jövedelmét a gazdálkodására fordította, így a gazdálkodása alapjává vált az ily módon már legális ügyletből eredő vagyona is.

- [6] A másodfokú bíróság jogi indokolásában kifejtette, hogy a vád tárgyává tett és az I/A. tényállási pont szerinti vagyon elleni bűncselekmény jogi minősítését, a cselekmények esetleges halmazatát az határozza meg, hogy ki tekintendő a cselekmény sértettjének, s ez a kérdés a hatályon kívül

helyezésnél is hangsúlyt kapott. Az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság a befektetési szolgáltatót tartotta sértettnek, amelyre az ügyfelek az ügyfélszámlán tartott értékeiket mint idegen dolgot rábízták, és az ügyfelek befektetési szolgáltatójánál elhelyezett befektetési eszközeire (értékpapíraira, pénzeszközeire) I. rendű terhelt munkavállalóként, tevékenységi körében, munkáltatója tudtával úgy tett vagyoni jogi rendelkezéseket, hogy részben eltulajdonította azokat, részben sajátjaként rendelkezett velük.

- [7] A másodfokú bíróság a 3. számú Rt. sérelmére folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettségéhez képest a vagyoni elleni bűncselekményekkel érintett sértetti kört és a cselekmény jogi minősítését egyaránt eltérően ítélte meg. Az ítélet tábla indokai szerint a sikkasztás elkövetéséhez szükséges közvetlen rábízás keretei határozzák meg, hogy a megbízott a tulajdonost megillető jogokat miként gyakorolhatja, tehát, hogy a rábízást létesítő releváns aktus szerint meddig rendelkezhet sajátjaként jogosan a rábízott dologgal, és ettől lesz az eljárása jogtalan. Másként szólva a rábízásnak kifejezettnek, közvetlennek és személyre szólónak kell lennie. Ezzel szemben az ügyben egyértelműen megállapítható, hogy a vagyoni kezelési szerződés, a befektetési tanácsadási szerződés, az ügyfélszámla-, értékpapírszámla- és tőke (pénz) számlaszerződés alapján az ügyfelek nem adtak az I. rendű terheltnek rendelkezési jogosítványt, és őt közvetlenül tranzakciók lebonyolítására sem jogosították fel. A befektetőre rábízott dologgal való rendelkezéshez az átvezetések esetén a megtévesztett ügyfelek, más esetben megtévesztett banki dolgozók közreműködésére is szükség volt és az 5. számú Rt.-én belüli rendszerhibák mellett egyéb külső körülmények is lehetőséget adtak a cselekmény elkövetésére.

- [8] A másodfokú bíróság - az eltérő minősítés lehetőségét vizsgálva - állapította meg, hogy I. rendű terhelt vagyoni elleni bűncselekményei az ügyfélszámlával rendelkező természetes és jogi személyek, mint sértettek számára igazodóan minősülhetnek csalásnak.

Az ügyben szereplő természetes, valamint jogi személy számlatulajdonosok egyaránt sértetti minőségben érintettek, azonban az utóbbiak közül az 1. számú Zrt. és a 2. számú Zrt. tekintetében az adott cégnél dolgozó terheltek büntetőjogi felelőssége is megállapítható volt. Az ítélet tábla rámutatott, hogy cselekménye elkövetése során az I. rendű terhelt ügyfeleit és a brókerház munkatársait egyaránt tévedésbe ejtette. Tevékenységében több megtévesztő elem is volt. Így az ügyfelek számára az adásvételi szerződéseket úgy állította be, mintha az a brókerház által végzett, jogszabályoknak megfelelő tevékenység technikai kivitelezési módja lenne, miközben az ügyfelek közötti adásvétel nem tartozott a befektetési szolgáltató tevékenységi körébe. Ugyancsak a megtévesztést támasztja alá, hogy az ügyfelek döntő része sem a portfólió-kezelés, sem a befektetési tanácsadás pontos tartalmát nem ismerte. Mivel számukra az I. rendű terhelt a bróker céget testesítette meg, nem kételkedtek az ügylet jogszerűségében és áttanulmányozás nélkül aláírták az I. rendű terhelt által aláírásra átadott okiratokat. A tévedésben tartásra utalnak az ügyfeleknek eljuttatott, nem a valós tranzakciókat tükröző portfólió-kimutatások is, amelyeken az I. rendű terhelt magát valótlannul (ügyvezető) igazgatóként tüntette fel. Ennek tudatában és a kimutatott eredmény láttán az ügyfelek nem tartották szükségesnek a terhelt ellenőrzését. Sokan éppen az I. rendű terhelt javaslatára mondtak le róla, hogy a portfólió-kimutatást részükre kipostázzák, elismerve, hogy őket a mohóság vezérelte, és beérték az I. rendű terhelt nyereségről adott valótlannul tájékoztatásával. Mások pedig csak többszöri kérésre kaptak egyenleg-értesítőt, ami összefüggött a számlájukról történt jogtalan átutalásokkal. Kiemelendő, hogy az I. rendű terhelt a befektetésük időszakában csak részinformációkat közölt az ügyfelekkel, akik a banki egyeztetéskor szembesültek azzal, hogy mely jogi személyekkel, illetve magánszemélyekkel volt értékpapír-ügyletük. A belső ellenőrzési rendszer hiányosságait kihasználva, fiktív tartalmú adásvételi szerződések és nyomtatványok felhasználásával a brókerháznál azt a hamis látszatot keltették, hogy az I. rendű terhelt ügyfelei egymás között értékpapírokat értékesítenek, és a brókerház ügykezelő irodája az átvezetési rendelkezések alapján ténylegesen átvezette az értékpapírokat. A II. rendű terhelt tudatában volt annak, hogy az I. rendű terhelt az ügyfelei pénzét jogellenesen használja, mivel ez nem illik bele a

bróker tevékenységi körébe.

- [9] A másodfokú bíróság a vád tárgyává tett cselekmények minősítésével kapcsolatban eltérően döntött, más vagyon elleni - a legsúlyosabb esetében megegyező büntetési tételű - bűncselekményeket megnevezve, illetve a közbizalom elleni bűncselekmények anyagi halmazatát megállapítva.
- [10] A pénzmosás szándékos alakzata tekintetében megállapította (egyezően az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával), hogy a II. rendű terhelt az I. rendű terhelt által elkövetett vagyon elleni bűncselekményből származó pénzzel összefüggésben végzett üzletszerűen, különösen nagy értéket meghaladó összegre pénzügyi tevékenységet.

II.

- [11] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője 2017. július 27-én a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontját megjelölve nyújtott be felülvizsgálati indítványt, elsődlegesen a II. rendű terhelt felmentése, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és új eljárásra utasítás érdekében.
- [12] Indokai szerint anyagi jogszabálysértés valósult meg azzal, hogy a Fővárosi Ítéltábla ítéletében a sikkasztással vádolt és két eljárásban is ugyanilyen bűncselekményért elítélt II. rendű terhelt cselekményét csalásnak minősítette. Álláspontja szerint az irányadó tényállás nem tartalmaz olyan tényeket, miszerint a II. rendű terhelt bárkit, bármilyen módon tévedésbe ejtett vagy tévedésben tartott volna. Ezt alátámasztó tényállási elemek hiányában nem lehet a II. rendű terhelt bűnösségét csalásban megállapítani. A másodfokú bíróság a csalás vonatkozásában nem állapított meg a II. rendű terhelt tekintetében elkövetési magatartást, hanem csak visszautalt az elsőfokú bíróság azon megállapítására, miszerint a II. rendű terhelt tudatában volt az I. rendű terhelt cselekvőségének. A védő álláspontja szerint nincs tényekkel alátámasztva, hogy az I. rendű terhelt tevékenységének mibenlétéről a II. rendű terhelt tudomással bírt volna.
- [13] A felülvizsgálati indítvány a Be. 373. § III/b) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértésként hivatkozik arra, hogy a másodfokú bíróság a II. rendű terhelt bűnösségét mind a csalás, mind a magánokirat-hamisítás vonatkozásában tettesi alakzatban állapította meg, ezzel szemben az ítélet indokolása a minősítésváltoztatás kapcsán a II. rendű terhelt bűnsegédi cselekvőségének érintetlenül hagyását rögzíti. Ezáltal a határozat rendelkező része és indokolása egymással teljes mértékben ellentétes.
- [14] A vagyonekbevétele alkalmazását illetően a felülvizsgálati indítvány kifogásolja, hogy az intézkedést ugyanarra a vagyonra többszörösen, valamint - a Btk. 74. § (5) bekezdésében foglalt korlátozás ellenére - a büntetőeljárás során érvényesített polgári jogi igény fedezetül szolgáló vagyonra is elrendelték. Egyrészt a II. rendű terhelttel szemben 176.870.000 forint erejéig és a cégcsoportban birtokolt üzletrészeire, másrészt az 1. és 2. számú Kft. teljes vagyonára, továbbá a 3. számú Rt. vonatkozásában 276.126.000 forint, a 4. számú Rt. vonatkozásában 225.074.760 forint, amit a Fővárosi Ítéltábla azzal egészített ki, hogy a 3. számú Kft. és az 1. számú Llc. teljes vagyonára elrendelt vagyonekbevétele ezen gazdasági társaságoknak a 3. számú Rt.-ben és a 4. számú Rt.-ben lévő részvényeire is elrendelte. A részvények értékének elkobzását azért látja a védő problémásnak, mert szerinte ezzel az ítélet az önálló gazdasági társaságoktól olyan pénzt von el, amely sosem folyt be hozzájuk, minthogy az a cégek részvényeit áruba bocsátó eladók bevétele. Az indítvány a részvényekre kimondott vagyonekbevétele a jogszerű gazdálkodás következtében beállott értékváltozás miatt is aggályosnak tartotta, s hivatkozott arra, hogy a részvények jelenlegi értéke az elkövetéskori érték sokszorososa.
- [15] A Legfőbb Ügyészség átiratára 2017. november 2-án tett észrevételében a védő kétségbe vonta, hogy a II. rendű terhelt tudata átfogta volna a csalás megállapításához szükséges történeti és tudati tényeket, ekként vitatta, hogy bűnsegédként felelőssége megállapítható lenne.
- [16] A védő 2018. január 23-án előterjesztett beadványában kifogásolta, hogy a csalás kapcsán nem

került sor szakértői bizonyítás keretében az elkövetési érték meghatározására. Ugyancsak a szakértői bizonyítást hiányolta az időközben a biztosító által az 5. számú Rt.-nek és az 1. számú Rt.-nek megtérített kár összezszerűsége tekintetében, amely kihat a kártérítésre kötelezés mértékére. Ezzel összefüggésben a II. rendű terhelt ellen kártérítés iránt a Fővárosi Törvényszéken folyamatban lévő 4.P.25.529/2009. számú ügyre is hivatkozott. Kifogásolta, hogy a 3. számú Kft.-vel szemben másodfokon kiterjesztett vagyoneklobzás tekintetében nem állapítható meg, hogy a Fővárosi Ítélet tábla döntését mire alapozta és miért alkalmazta az elbíráláskor hatályos törvényt. Ekként indokolási kötelezettségét, s egyben a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét is oly módon megszegte, hogy az felülvizsgálatot alapoz meg. A 3. számú Kft.-t érintő vagyoneklobzással kapcsolatban a tényállást feltáratlanul, okszerűtlenül és logikai ellentmondásokat hordozónak tartotta. A vagyoneklobzás kapcsán vitatta az elbíráláskori törvény alkalmazhatóságát is. Azzal érvelt, hogy a 3. számú Rt. részvényeit a 3. számú Kft. a banktól 2001-ben kapott kölcsönből vásárolta, így a vagyon törvényes eredete bizonyított. A magasépítési beruházásokkal kapcsolatos generálkivitelezői díj kapcsán ugyancsak vitatta, hogy vagyoneklobzás alapjául szolgálhatna.

- [17] A II. rendű terhelt 2018. január 18-án érkezett észrevételében kétségbe vonta bűnösségét. Korábbi védekezését megismételve arra hivatkozott, hogy koncepció eljárás folyt ellene, amiben figyelmen kívül hagyták a javára értékelendő tényeket és büntetőjogi felelősségét az I. rendű terhelt valótlan tartalmú „végső” vallomásának elfogadásával állapították meg. A tényállásban foglaltak ellenében kifejtette, hogy - az allokációtól eltérően - az átvezetési technika formailag megkövetelte az ügyfél közreműködését, noha sok esetben bizonylat nélkül is átvezetésre kerültek összegek. Álláspontja szerint a jogellenes tevékenységet segítő eszközök és módszerek működtetése kizárólag a pénzügyi szervezeten belüli közreműködők részvételével valósulhatott meg. Sérelmezte, hogy a vele szemben alkalmazott joghátrány nem felel meg a belső arányosságnak, az I. rendű terhelt büntetéséhez képest eltúlzottan súlyos és az eljárás rendkívüli elhúzódtatását sem tükrözi.

III.

- [18] A Legfőbb Ügyészség BF.1318/2017/1-I. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, és a II. rendű terhelt tekintetében a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.
- [19] Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítását, illetőleg cselekményének minősítését az irányadó tényállásban írtaktól eltérő tényekre hivatkozva, illetőleg a tényállás megalapozottságát vitatva támadja, ami törvényben kizárt. Az irányadó ítéleti tényállás alapján az eljáró bíróságok okszerűen következtettek a II. rendű terhelt bűnösségére, és cselekményét törvényesen minősítették. A tényállás maradéktalanul tartalmazza a bűnsegédként elkövetett csalás megállapításához szükséges történeti és tudati tényeket.
- [20] Ugyancsak alaptalan a felülvizsgálati indítványnak a Be. 373. § III/b) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértésre alapított hivatkozása. A másodfokú ítélet rendelkező részében valóban nincs utalás a bűnsegédi elkövetésre, ugyanakkor az indokolás (51. oldal) félreérthetetlenül tartalmazza, hogy a II. rendű terhelt cselekményei másként minősítése a bűnsegédi cselekvőségének érintetlenül hagyása mellett történt. A rendelkező rész és az indokolás nem áll ellentétben. Az elsőfokú ítéletnek kell a rendelkezéseket maradéktalanul és teljes körűen tartalmaznia, míg a másodfokú ítéletben a rendelkezések megváltoztatott részét kell megjelölni. A másodfokú ítéletben a II. rendű terhelt átminősített cselekményeinek megjelölésénél nincs utalás az elkövetői alakzatra, és az indokolásból egyértelmű, hogy a változtatás (az átminősítés) a bűnsegédi elkövetői alakzatot nem érintette. Kétségtelen, hogy a tettesi elkövetői alakzatot nem kell külön megjelölni. Így amennyiben a másodfokú ítélet szerinti rendelkezés az elsőfokú ítéletben lenne, valóban azt jelentené, hogy a cselekmény tettesként elkövetett. A másodfokú ítélet vonatkozásában azonban ezt nem jelenti.

- [21] A vagyonekobbzás tekintetében a felülvizsgálat a Be. 416. § (4) bekezdés c) pontjára figyelemmel kizárt, mivel ezen intézkedés alkalmazása kapcsán elkövetett esetleges törvénysértés különleges eljárás (Be. 570. §) lefolytatásával orvosolható. A Be. 570. § (2) bekezdése alapján a bíróság tárgyalást tarthat, végzése fellebbezhető. Az ügyész - a Kúria BH 2016.162. számú eseti döntésben közzétett álláspontjával ellentétben - arra hivatkozott, hogy a Be. 570. § (1) bekezdés a) pontja szerint, ha a bíróság jogerős ügydöntő határozatában a vagyonekobbzásról nem vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett, erről a bíróság az ügyész indítványára, illetve hivatalból utólag határoz. A terhelt és a védő közvetlenül ugyan valóban nem kezdeményezheti a vagyonekobbzásra vonatkozó különleges eljárást, kérheti azonban, hogy azt a bíróság hivatalból folytassa le. Ennek jogi alapját a terhelt esetében a Be. 43. § (2) bekezdés d) pontja, a védő esetében a Be. 50. § (3) bekezdése megteremti. A bíróságnak e kérelemről a Be. 6. § (1) bekezdésére is figyelemmel döntenie kell. Ily módon a terhelt és a védő a közvetlen indítványozási jogosultság hiányában is „kikényszerítheti” a különleges eljárás lefolytatását.

IV.

- [22] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.
- [23] A védő felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [24] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [25] A védő indítványában foglaltak kapcsán - a másodfokú bíróság általi minősítésváltozás vonatkozásában, valamint az indokolási kötelezettség vonatkozásában - a Kúria rámutat a következőkre.
- [26] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálati ok a 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontja szerinti, a 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból is vizsgálendő eljárási szabálysértés, és - a 428. § (2) bekezdése folytán felülvizsgálatban is - feltétlen hatályon kívül helyezés mellett az eljárás megszüntetését eredményezi, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el. Jelen ügyben erről nincs szó.
- [27] Felülbírálat során (így felülvizsgálatban) a vád törvényességének - hivatalból is kötelező - vizsgálata egyfelől a vád vizsgálatát, másfelől (ezzel egyben) az ítéletnek a vád viszonyában való vizsgálatát jelenti. Egyaránt a törvényes vád hiányát jelenti, ha a vád eleve nem törvényes, valamint ha van törvényes vád (illetve a vád törvényes), viszont az elítélés a vádhoz kötöttség megszegésével történt. Valójában ugyanis egyik esetben sincs vád, illetve ami van, az pedig nem tekinthető törvényes vádnak.
- [28] Felülvizsgálat esetében - amennyiben a megtámadott határozat másod- illetve harmadfokon jogerős - a vád törvényességének vizsgálatát értelemszerűen megelőzte a korábban eljáró bíróság általi vizsgálat. A felülvizsgálati indítványban foglaltak kapcsán megjegyzi a Kúria, hogy a másodfokon eljáró ítéltábla (felülbírálat során hivatalból) vizsgálta a vád törvényességét és erre vonatkozó megállapításait rögzítette (vö. másodfokú ítélet 14-17. oldal).
- [29] Jelen ügyben a benyújtott és a módosított vád alaki legitimációja kétségtelen, tartalmilag pedig egyaránt eleget tesz az alanyi, tárgyi és büntetőjogi meghatározottság, valamint (az adott terhelt tekintetében) személyre konkretizáltság követelményének. Személyre szólóan, beazonosítható módon tartalmazza a felrótt bűncselekmény vonatkozásában az adott terhelt elkövetői magatartását, valamint annak büntetőjogi megítéléséhez szükséges tényállási elemeit, és mindezzel az ítéletben megállapítottak tettazonosak.
- [30] A tettazonosság jelentősége alapvető, egyfelől a vád és az ítélet viszonya, valamint a védekezési jog

gyakorlása, másfelől a jogerő terjedelme és a többszöri eljárás tilalma vonatkozásában. A tettazonosság a valóságos kapcsolat a vádelv, az elbírálás (ítélet) és a „ne bis in idem” között. A tettazonosság mentén követhető nyomon a vádelv, valamint a ne bis in idem tilalma által az elbírálás iránt támasztott követelmény, elvárás, illetve annak betartása. A törvényes vád (normatív) követelménye pedig mindennek az elvárásnak a gyakorlati érvényesülését biztosító rendelkezés. Ezáltal jut kifejezésre, hogy a büntetőjog alkalmazásának véglegessége a tények elbírálásától függ (értelemszerűen egyazon személy vonatkozásában).

- [31] A vádelv címzettje a bíróság, lényege pedig két - egyaránt ténybeliségre vonatkozó - kötelezettség. A vádelv alapján a bíróság köteles a vádat kimeríteni, viszont a vádon túl nem terjeszkedhet. A vád jogi álláspontja pedig a bíróságot nem köti [Be. 2. § (4) bekezdés]. A Be. 2. § (1) és 6. § (1) bekezdéséből következően a törvényes vád hiánya, bár a Be. 6. § (3) bekezdése nem sorolja fel, szintén a büntetőeljárás akadálya, viszont nem anyagi, hanem tisztán eljárási jogi akadály, illetve kérdés [Be. 267. § (1) bekezdés j) és 332. § (1) bekezdés d) pont]. A 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint egyaránt eljárásjogi felülvizsgálati okot képez, ha törvényes vád hiányában állapították meg a bűnösséget, avagy a törvényes vád hiányának törvénysértő megállapítása miatt megszüntették az eljárást. Előbbi esetben törvényes vád hiányában folytatták le az eljárást, utóbbi esetben törvényes vád megléte ellenére nem folytatták le az eljárást. A vádelv megszegése a vádhoz kötöttség kötelezettségének megsértése miatt - a törvényes vád hiánya címén - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés (felülvizsgálatban is). A vád ki nem merítése - tehát valamely felrótt magatartás büntetőjogi megítélés nélkül hagyása - viszont nem eleve feltétlen érvénytelenségi ok (legfeljebb akként, hogy törvénysértő a törvényes vád hiánya okából az eljárás megszüntetése).
- [32] A vád és az ítélet viszonyában a tettazonosság két történeti tény (eseménysorozat) azonosságát, fedését, azaz azt a követelményt jelenti, hogy a vád szerint felrótt bűncselekmény és az ítéletben megállapított bűnösség ugyanarra a történeti eseményre vonatkozzék, az ítélet és a vád tényei egymással fedésben legyenek. A tettazonosság azonban nem a történeti tények mechanikus megfeleltetését jelenti.
- [33] Kétségtelen, hogy törvényes vád hiányáról van szó, ha a vád cselekményt, elkövetési magatartást nem tartalmaz. Elengedhetetlen az adott törvényi tényállás tárgyi oldala szükséges ismervének, az elkövetési magatartásnak a rögzítése. Valójában minden további, az adott törvényi tényállás megvalósulása szempontjából lényeges (tárgyi oldali esetleges, illetve alanyi, vagy alanyi oldali) ismerv vádbeli megléte, illetve hiánya ahhoz képest bír jelentőséggel, hogy érinti-e az elkövetési magatartás tárgyi és jogi szempontból való lehető legpontosabb behatárolását. Az eljárás tárgyát személyi, tárgyi és jogi szempontból a lehető legpontosabban be kell határolni, az ad ugyanis alapot a bizonyításnak (behatároló funkció), és egyben - a vád további kellékeivel együtt - a védelemnek a védekezésre (információs funkció).
- [34] Következetes ítélkezési gyakorlat, hogy a vádelv nem követeli meg a vád és ítéleti tényállás közötti teljes történeti azonosságot (EBH 90., 1199.), nem tekinthető a vádelv sérelmének, ha valóságos alaki halmazatot képező bűncselekmény miatt is megállapítja a bíróság a bűnösséget erre vonatkozó ügyészi indítvány hiányában (BH 2005.5.), nem jelenti törvényes vád hiányát, ha az ügyész a végindítványában egészíti ki a vád tényállását olyan tényekkel, amelyek további bűncselekmény tényállási elemeit tartalmazzák (BH 2009.74.), ehhez képest közömbös az is, ha az ügyész a végindítványban módosította a vádat, s ugyanazon bűncselekmény más elkövetési magatartásával vádolta a terheltet. A tettazonosság kapcsán az ítélkezési gyakorlat azt kívánja meg, hogy a vád és az ítélet ugyanazt a tényt, eseménysorozatot és eredményt rögzítse, de nem jelenti, hogy a vád és az ítélet tényállása a legapróbb részletekig mechanikusan egyező legyen (EBH 2005.1199., BJD 9440., BH 2005.7., BH 2011.245.).
- [35] Másrészt a tettazonoságnak ez az eljárásjogi értelme nem azonos az anyagi büntetőjogi egység fogalmával. Lehetnek cselekmények, amelyek az anyagi jogi szemszögből nézve halmazati

viszonyban állnak egymással, de az eset körülményei szerint mégis egy egységes történeti eseményhez tartoznak. A bírói gyakorlat lényegileg az egység és a többség közötti megkülönböztetés anyagi jogi kereteit használja fel a kizáró hatás terjedelmének megítélésénél.

- [36] A Be. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróság ítélezése során törvényes vád alapján jár el. A Be. 2. § (2) bekezdése szerint törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.
- [37] A törvényes vád normatív követelménye - hatályos törvény szerinti szabályozottsága - egyrészt a vád fogalmi keretét jelenti, másrészt a vádolás, mint eljárási cselekmény törvényi rendjét. Kétségtelen, hogy a vád fogalmi kerete, a vád fogalma, a törvényi szabályozottság nélkül is adott, biztosított, és a vádolás, a vádemelés, mint eljárási cselekmény a Be. más szabályaiból is kiismerhető. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a törvényes vád normatív követelménye szerinti elvárás feloldható lenne a Be. más szabályaival. Az ügyész a Be. 28. § (7) bekezdése szerint a Be.-ben meghatározott feltételek esetén, a 216. § (1) bekezdés e) pontja szerint pedig a 193. § (1) bekezdése szerinti eljárási cselekmény (nyomozás elvégzését követő iratismertetés) megtörténte után emel vádat. E rendelkezések, valamint a Be. 28. § (3) bekezdése, 164. § (1)-(2) bekezdése, 191. § (3) bekezdése és 207. § (2) bekezdése a vád törvényessége szempontjából közömbösek. A vádemelés - Be. 28. § (7) bekezdése szerinti - feltételét értelemszerűen a törvényes vád Be. 2. § (2) bekezdése szerinti követelménye adja, illetve annak teljesítése képezi. Ennek érdekében végezett nyomozást, vagy nyomoz az ügyész [Be. 28. § (3) bekezdés] és történik a tényállás felderítése [Be. 164. § (1)-(2) bekezdés]. A többi rendelkezés garanciális jelentőségű, azonban - amint a Be. 216. § (1) és (3) bekezdése szerinti határidő túllépése - nincs kihatással a bíróság eljárásának alapját jelentő és kereteit meghatározó vád törvényességére [vö. 62/2006. (XI. 23.) AB határozat ind. III/B/3.]. Másfelől a normatív feltételek konjunktívak, bármelyik hiánya esetén a vád nem törvényes.
- [38] Törvényes vád hiányáról van szó, ha a vád az alaki, vagy tartalmi követelményeknek nem tesz eleget. Így utóbbi esetében ténybelisége hiányos, s ezáltal nem alkalmas az általa felrótt magatartás büntetőtörvénybe ütköző mivoltára, tényállásszerű megvalósulására, illetve a terhelt bűnösségére való anyagi jogi következtetés levonására. A vád törvényessége kapcsán a vád joghatályossága, tehát bírósági eljárásra (érvényes bírósági eljárásra) alkalmassága, és nem pedig az (anyagi jogi) eredményessége a kérdés. A törvényes vád hiánya nem azt jelenti, hogy a vád alaptalan, hanem azt, hogy (érvényes) bírósági eljárásra alkalmatlan, aminek perjogi következménye, hogy az ilyen eljárás érvénytelen, mivel nincs törvényes alapja. A vád perjogi rendeltetése ugyanis, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat, illetve döntés lehetőségét (esélyét) biztosítsa, ekként anyagi jogi értékelés, bizonyítási eljárás alapját képezze.
- [39] A vád feltétlen eleme a terhelt (illetve minden terhelt) személyének egyértelmű - beazonosítható módon történő - megnevezése. Ez nyilvánvaló összefüggésben áll azzal, hogy a büntető anyagi jog bűnösségen alapuló felelősségi elvéből [Btk. 4. § (1) bekezdés] következően az alanyi bűnösség (szándékosság vagy gondatlanság) minden bűncselekmény szükséges ismérve; a Be. 3. § (2) bekezdése szerint bűncselekmény elkövetése miatt bárkinek a felelősségét megállapítani, és emiatt vele szemben büntetést kiszabni egyedül a bíróság jogosult; a Be. 2. § (3) bekezdése szerint a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek; a Be. 257. § (1) bekezdése alapján a bíróságnak az ügydöntő határozatban a vádról határoznia kell, a 258. § (2) bekezdés b) pontja szerint pedig az ítélet és ügydöntő végzés rendelkező része tartalmazza a vádlott nevét és személyi adatait.
- [40] A Kúria BK 1. vélemény A/I/2/a) pontja értelmezte a vád alanyi meghatározottságára vonatkozó törvényi elvárást. A vád törvényességének elengedhetetlen tartalmi eleme, hogy meghatározott személy ellen irányuljon. Ismeretlen személy ellen emelt vád nem törvényes. A Be. 2. § (2) bekezdésének előírása a terhelt személyének egyértelmű - beazonosítható módon, vádiratban való - megnevezését, illetve feltüntetését várja el. Főszabályként ez egyben a vádirat Be. 217. § (3)

bekezdés a) pontja szerinti kellékének meglétét is feltételezi. Ugyanakkor - a törvény helyes értelmében - a Be. 2. § (2) bekezdése szerinti „meghatározott személy” kitétel nyilvánvalóan akkor is megállapítható, ha a vádirat nem teljes körűen tartalmazza a terhelt Be. 117. § (1) bekezdése szerinti személyi adatait. Az esetleges hiányosságok a bírósági eljárásban pótolhatók.

- [41] Kétségtelen, hogy törvényes vád hiányáról van szó, ha a vád szerint nincs alanya a felrótt magatartásnak, illetve a vádlott személyének kiléte ismeretlen („valaki”, a „jelenlévők” stb.). Ismeretlen kilétű személlyel szemben emelt (benyújtott) vád nem törvényes, nem joghatályos, alkalmatlan arra, hogy bíróság eljárásának alapját képezze. Nem biztosítja ugyanis a bizonyítási eljárás lefolytatásának lehetőségét, nem a vád álláspontjának tisztázását, hanem kialakítását, ekként pedig nem a bíróság törvényi feladatát célozza. Különböző azonban, ha az elkövetőként vádlott személy kiléte ismeretlen, vagy ha az elkövetőként vádlott személy természetes személyazonosító adata ismeretlen, illetve bizonytalan. A törvényes vád fogalmi eleme az elkövetéssel megvádolt személy meghatározottsága. Ez a meghatározottság a személyazonosító adatok által biztonságosan igazolható, azonban a vád törvényessége szempontjából a meghatározottság fogalmilag valójában azt jelenti, hogy a vád szerinti ténybeliség alanyra konkretizált, ami pedig csupán azt feltételezi, hogy a vádló meghatározott - önazonos - személyre szólóan indítványozza a bizonyítási eljárás lefolytatását. Ehhez képest az adott személy neve, személyi adata, azok megléte, kétségessége, téves mivolta nem a vád törvényességének kérdése, nem a bizonyítási eljárás lefolytatásának akadálya. A lényeg, hogy a bizonyítási eljárásnak legyen konkrét alanya, illetve a bizonyításnak tárgya. Minden egyéb már a bizonyítás kimenetére tartozik, így a Be. 6. § (3) bekezdés a), b) pont második fordulataira, illetve a 408. § (1) bekezdés b) pontjára (azaz a büntető anyagi jogi igény érvényesítésére, illetve tényállásszerű magatartás megállapítására).
- [42] Ez egyben azt is jelenti, hogy a Be. 6. § (3) bekezdés a)-b) pontja nem a törvényes vád alternatívája (más szóval nem lehet ilyen címen a bizonyítást mellőzni). A lényeg, hogy legyen alanya a vádnak, legyen meghatározott alanya a vádnak, legyen a vádban meghatározott alanynak felrótt a vád szerinti magatartás, s ekként legyen a meghatározott tárgya a bizonyításnak. A meghatározottság egy adott személyre konkretizáltságot jelent, nem pedig a személyi adatok konkretizáltságát, biztosságát.
- [43] A cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vád a terhelt személyére, illetve cselekvőségére konkretizálva tartalmazza valamely bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő tényeket. Szigorú követelmény szerint a „pontosan körülírt” kitétel azt jelenti, hogy kijelentő módban, múlt időben, egyes szám harmadik személyben fogalmazza meg a vádirat a vád tárgyává tett cselekményt.
- [44] A „büntetőtörvénybe ütköző” kitétel pedig azt jelenti, hogy a vádban foglaltak egyben alkalmasak valamely bűncselekmény tényállásszerű megvalósulására vonható következtetésre. A „büntetőtörvénybe ütközés” tartalmi elem megléte iránti elvárás azt fejezi ki, hogy a vádbeli cselekmény társadalomra veszélyessége és büntetendősége - a ténybelisége és a tettazonosság folytán - megállapítható. A törvényes vád fogalmában a büntetőtörvénybe ütközés nem konkrét jogi értékelés elvárása a vádlótól (amint a vád szerinti jogi minősítése sem köti a bíróságot), hanem a felrótt cselekmény elítélendőségének kifejezése - amint a Be. 2. § (2) bekezdése szerinti elvárás sem a büntetőtörvény konkrét rendelkezésébe, hanem a büntetőtörvénybe ütközés. E megfogalmazás és a bíróságnak a 2. § (4) bekezdése szerint, a vádlói minősítéstől való függetlensége ugyanakkor egyértelművé teszi, hogy a törvényes vád ténybeliségének nem általánosságban, hanem valamely konkrét - Btk. szerinti - bűncselekmény (törvényi tényállásszerűségének) megállapítására kell irányulnia, arra kell alkalmasnak lennie.
- [45] A Be. 2. § (1)-(2) bekezdése értelmében a vád törvényessége, illetve annak hiánya - tehát a Be. 2. § (2) bekezdés szerinti feltételek megléte - egyfelől önmagában a benyújtott (illetve módosításokkal fenntartott) vád, vádirat tartalma alapján vizsgálendő. Ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez nem ad alapot, akkor abba a bíróság nem is bocsátkozhat. Ilyenkor a

bíróságnak nincs lehetősége sem érdemi vizsgálatra (bizonyítás lefolytatására), sem pedig érdemi döntésre. Az ilyen vád, bár benyújtása révén kifejezi a büntetőjogi felelősségre vonás iránti igényt, azonban ez az igény a vád tartalmi hiányossága miatt érdemi elbírálásra alkalmatlan. Ha pedig a vád törvényessége, illetve a törvényes vád hiánya már a meghozott ítélethez képest vizsgálendő, akkor mindemellett - értelemszerűen - a vádhoz kötöttség követelményének megszegése is a törvényes vád hiányának megállapítását eredményezi.

- [46] A törvényes vád követelménye nem a vádelőkészítés, hanem annak következménye a benyújtott vád alapján vizsgálendő. Ehhez képest vizsgálata nem terjedhet ki - a vádemelésre jogosultság (alaki legitimáció) vizsgálata címén sem - a vádelőkészítési (nyomozási, vádemelési) szakasz vizsgálatára.
- [47] Vádmódosítás esetén a törvényes vád követelménye a módosított vádon - s nem önmagában a vádmódosításon - kérhető számon. A vádmódosítás gyűjtőfogalom, egyaránt jelenti a vád megváltoztatását, és a vád kiterjesztését. A Be. 310. § (1) bekezdése szerint, ha az ügyész a vád tárgyává tett és azokkal összefüggő tények tekintetében úgy látja, hogy a vádlott az eredetileg vád tárgyává tett bűncselekmény helyett más bűncselekmény miatt bűnös, akkor a vádat megváltoztatja; ha pedig úgy látja, hogy a vádlott az eredetileg vád tárgyává tett bűncselekmény mellett más bűncselekmény miatt is bűnös, akkor a vádat kiterjeszti. A vádmódosítás egyaránt érintheti a vádbeli tényeket és azok vád szerinti jogi minősítését.
- [48] Vádmegváltoztatás esetében a vádbeli tény legfeljebb kisebb mértékben változhat, a tettazonosság kerete lényegében változatlan marad. Nem lép a vádban eredetileg leírt tényállás helyébe egészen más, új tényállás. Utóbbi eset ugyanis már nem a vád megváltoztatása, hanem a vád kiterjesztése. A vád megváltoztatása tehát elsősorban az ügy jogi megítélésének, ezen belül a vád tárgyává tett cselekmény jogi minősítésének megváltozását, megváltoztatását jelenti.
- [49] A bíróságot a vád ténybelisége köti, az ügyész jogi indítványa viszont nem [Be. 2. § (3)-(4) bekezdés]. Ezért valójában a vádkiterjesztésnek van jelentősége. A jogi minősítés ugyanis a bírói értékelés körébe tartozik, tehát nincs akadálya annak, hogy a bíróság a vád tárgyává tett cselekményt - a vádló jogi álláspontjától eltérően - ne egy, hanem több bűncselekménynek minősítse (alaki bűnhalmazat); ha az eredményhez (súlyosabb eredményhez) kötött minősített eset megállapításának lehet helye, akkor - a tettazonosság körében maradván, vádmódosítás nélkül - a súlyosabb eredményre kiterjedően is elbírálja a cselekményt (BK 1.).
- [50] A Be. 310. § (1) bekezdése szerint vádmódosításnak a vádemelés és a Be. 321. § (1) bekezdése szerinti - az ügydöntő határozat meghozatala céljából tartott - tanácsülés közötti időben van helye, ezen túlmenő törvényi korlátja viszont nincs.
- [51] A vádmódosítás - értelemszerűen - a benyújtott (megemelt) vád megváltoztatását, kiterjesztését jelenti, a közvetlen megelőző vádállapotról vonatkozó, s a módosított vádat eredményezi. A vád megváltoztatásának következménye, hogy az eredeti vád megváltozik, a megváltoztatott tartalom pedig a módosított vádnak már nem része. Vádkiterjesztés azonban csak az eredeti vád fenntartása mellett lehetséges (különben nem lenne mit kiterjeszteni).
- [52] A vád megváltoztatása esetén lehetősége van a bíróságnak a tárgyalás elnapolására, ha azt az ügyész vagy a védelem előkészítése érdekében a vádlott, illetőleg a védő indítványozza [Be. 310. § (2) bekezdés]; a vád kiterjesztésekor pedig hivatalból, vagy indítványra legalább nyolc napra elnapolja a tárgyalást [Be. 310. § (3) bekezdés].
- [53] Kétségtelen, hogy a vád az eljárás során módosult, konkrétan megváltozott a ténybelisége és a felrótt cselekmény minősítése. Azonban nincs szó arról, hogy más bűncselekmény is vád tárgya lett, vagy egészen más tényállás lett vád tárgya.
- [54] Ehhez képest a módosított vád ténybelisége alanyi és tárgyi szempontból meghatározott és személyre konkretizált, ekként eleget tesz a törvényes vád tartalmi követelményének. A terhelt terhére rótt bűncselekmény törvényi tényállási elemei maradéktalanul, és aggálymentesen visszavezethetők a vádra. Közlése a vádbeszédben megtörtént, s a vádmegváltoztatás kapcsán a terhelt és védője a Be. 310. § (2) bekezdése szerinti jogai gyakorlásának is megvolt a lehetősége.

Utóbbi esetleges sérelméről sincs tehát szó (ami egyébként sem képezné felülvizsgálat törvényi okát).

- [55] Az iratokból kitűnően a Fővárosi Főügyészség a 2005. augusztus 24-én benyújtott KÜO.14239/2003/637-VII. számú vádiratával a II. rendű terhelttel szemben
- bűnsegédként, különösen jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntette [1978. évi IV. törvény 317. § (1) bekezdés, (7) bekezdés a) pont] (I/A. vádpont);
 - folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §) (I/A. vádpont);
 - pénzmosás büntette [1978. évi IV. törvény 303. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont] (II/C. vádpont) miatt emelt vádat.
- [56] Az ügyészség a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság előtt 2015. szeptember 3-án tartott tárgyaláson (írásban a törvényszékhez 2015. szeptember 21-én előterjesztve) a vádat módosította. Az I. tényállási pontban a tényállást kiegészítve a II. rendű terhelt cselekményét - az elbíráláskori törvény szerint - bűnsegédként, folytatólagosan, különösen jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntettének [2012. évi C. törvény 372. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont], bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségének (2012. évi C. törvény 345.§) minősítette.
- A II/C. vádpont tekintetében pedig - a tényállást nem érintve - a II. rendű terhelt cselekményének minősítését társtettesként, különösen nagy értéket meghaladó értékre, üzletszerűen elkövetett pénzmosás büntettére [2012. évi C. törvény 399. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont és b) pont] változtatta.
- [57] Jelen ügyben a benyújtott és a módosított vád alaki legitimációja kétségtelen, tartalmilag pedig egyaránt eleget tesz az alanyi, tárgyi és büntetőjogi meghatározottság, valamint személyre konkretizáltság követelményének. A II. rendű terhelt terhére rótt valamennyi bűncselekmény törvényi tényállási eleme maradéktalanul, aggálymentesen megállapítható.
- [58] Mindazonáltal az iratok szerint a másodfokú eljárásban az ítéletábra 2017. március 20-án tartott nyilvános ülésen [a Be. 366. § (6) bekezdés szerint] az ügydöntő határozat meghozatala előtt megállapította, hogy az I. rendű és II. rendű terhelt vagyon elleni cselekménye az elsőfokú bíróság által megállapított minősítéstől eltérően a számlatulajdonosok számára igazodóan minősülhet sikkasztásként vagy csalásként (8.Bf.392/2016/113/II. sorszámú végzés).
- [59] A minősítéstől eltérés megállapítása kihatással van a vagyon elleni cselekmény eltérő minőségére. A bűnsegéd arra hivatkozása, hogy a tettes minőségi túllépése miatt büntetőjogi felelősségét megalapozó közreműködésért nem tehető felelőssé, a megállapított tényállás tartalmát vitatja. A tényállás alapján azonban egyértelmű, hogy a sikkasztás és csalás ténybeli tartalma azonos. A számlatulajdonos ügyfelek az 5. számú Rt.-t számlájuk vezetésével, illetve azon végrehajtandó tranzakciókkal bízták meg, amely nem eredményezte a számlájukra befizetett összegeknek a pénzintézetre való rábízását. Ezáltal az 5. számú Rt. nem sértettje lett, hanem akarva-akaratlan közvetetten részesévé vált az I. rendű terhelt megtévesztő bűnelkövetői magatartásának abból adódóan, hogy működésével óvatlanul biztosította, hogy a számlatulajdonosok megtévesztésével vagyonukkal, akaratuk ellenére úgy történjen pénzkezelés, hogy ennek következtében kárt szenvedjenek. Ebből következik, hogy a másodfokú bíróság egyfelől a helyes anyagi jogi minősítésnek megfelelően változtatta meg az I/A. tényállási pont szerinti vagyon elleni bűncselekmény minősítését. Másfelől az ügydöntő határozat meghozatala előtt a korábbi minősítéstől eltérésre való tájékoztatással ezirányú kötelezettségét is teljesítette.
- [60] A másodfokú bíróság által az ügydöntő határozat meghozatala előtt, a korábbtól eltérő minősítés lehetőségéről adott tájékoztatás miatt közömbössé válik az azt célzó kifogás, ami a bűnsegéd esetében a más alapcselekményre rátérést sérelmezi, mondván, hogy az a tudattartalmán kívül esik. Mindezen túlmenően az alapcselekmény és a II. rendű terheltnek felrótt részesi cselekmény ténybelisége, illetve az azt kifogásoló indítvány felülvizsgálat tárgyát nem képezi. Megjegyzi a

Kúria, hogy a II. rendű terheltnek felrótt bűnsegédi elkövetés mibenlétét illetően az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a II. rendű terhelt elkövetői minőségét, miszerint az I. rendű terhelt magatartásának ismeretében a II. rendű terhelt érdekeltségi körébe tartozó, illetve általa képviselt 1. és 2. számú Kft., 1. és 2. számú Ltd. gazdasági társaságok által nyitott ügyfélszámlákon végrehajtott átvezetések engedélyezésével, átutalások végrehajtásával, hamis tartalmú adásvételi szerződések és átvezetési kérelmek kitöltésével nyújtott az I. rendű terheltnek segítséget. A másodfokú bíróság indokolása szerint a tényállás olyan elkövetési magatartást is felró a II. rendű terheltnek, amely már a törvényi tényálláson belüli, tettesi magatartáshoz közelít.

- [61] A felülvizsgálati indítvány az indokolási kötelezettség megsértése címén is kifogásolta a megtámadott határozatot.
- [62] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) és azt megelőző 1997. évi LXVI. törvény egyező szövegű 13. § (1) bekezdése szerint a bíróság határozatát - ha törvény másképpen nem rendelkezik - indokolni köteles. A Be. 257. § (3) bekezdése alapján a határozat - ha a Be. másképp nem rendelkezik - bevezető részből, rendelkező részből, indokolásból és keltezésből áll. A Be. 258. § (3) bekezdése pedig rendelkezik az indokolás elemeiről. Ekként az indokolás rendeltetése egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (ami a tényállás), másfelől a döntéshozatali tevékenységről számadás (ami a tényálláson kívüli indokolás). Előbbi a döntés alapossága, utóbbi pedig a döntéshozatal ellenőrizhetősége iránti elvárás teljesítését jelenti.
- [63] Ehhez képest az indokolási kötelezettség megsértése nem az indokolás bármely elemének hiányát, hibáját jelenti, hanem annál szűkebb terjedelmű (BH 2012.32.). Egyrészt maga a törvény szűkíti a Be. 258. § (3) bekezdése szerinti kört, mivel kizárólag a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében teszi vizsgálandóvá az indokolási kötelezettség teljesítését [Be. 373. § (1) bekezdés III. pont].
- [64] A törvényi meghatározásból viszont nem következik, hogy ennek kapcsán anyagi jogi vizsgálatba lehetne bocsátkozni. Az anyagi jogi intézmények megjelölése csupán ezen eljárási ok releváns körét, nem pedig a vizsgálat tárgyát jelenti. Ezen ok esetében tehát a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a jogi minősítésnek vagy a bünteteskiszabásnak, illetve az intézkedés alkalmazásának anyagi jogi alapossága, helyessége nem vizsgálható.
- [65] Másrészt - az indokolás, illetve arra vonatkozó kötelezettség rendeltetéséből fakadóan - értelemszerű, hogy az indokolás egyes elemeinek hiányossága, hibája eleve anyagi jogi sérelem, s mint ilyen vizsgálandó és bírálható el. Ekként az indokolás részét képező tényállás (ténymegállapítás), valamint a jogkövetkeztetés esetleges hiányossága, hibája anyagi jogi sérelem.
- [66] Ügydöntő határozat esetében alapvető követelmény, hogy tényből vonható ténybeli vagy jogi következtetés. Ennek feltétele a ténymegállapítás, ami bizonyításfelvétel, mérlegelés, valamint a hitelt érdemlőség kérdésében állásfoglalás következménye. A tényből vont ténybeli következtetés is ténymegállapító tevékenység. A tényből vont jogi következtetés viszont már nem ténymegállapítás, hanem valamely jogtétel (így törvényi tényállási elem) igazolása, azzal való megfeleltetés, ekként jogi értékelés. Különböző tehát, amikor a bíróság a bizonyítékokat méri össze, mérlegeli, s annak eredményeként tényt, tényállást állapít meg, és amikor a már megállapított tényt (a bizonyítéktól, illetve annak forrásától függetlenül) veti össze a törvénnyel: előbbi a ténymegállapító tevékenység, aminek eredménye a tényállás; utóbbi a jogkövetkeztető - valójában a döntéshozó - tevékenység, aminek eredménye a rendelkezés.
- [67] Büntetőítélet alapja csak bizonyított ismeret lehet. Ehhez képest bizonyítás a jogi értékelés célja nélkül, és jogi értékelés bizonyítás nélkül, önmagában nem történhet. [Értelemszerű kivétel a Be. 75. § (3) bekezdése, valamint a megdönthetetlen törvényi vélelemmel, vagy a tudományos igazsággal ellentétes bizonyítás esete.] A jogkövetkeztetésnek alaposnak és helyesnek, a tényállásnak megalapozottnak kell lennie. Az indokolás pedig számadás a tényállás

megállapításához és a jogkövetkeztetéshez vezető tevékenységről. Következésképpen a ténymegállapítás a jogkövetkeztetés előtti, az indokolás viszont az utáni tevékenység.

- [68] Az indokolási kötelezettség megsértését egyrészt az jelenti, ha az indokolás nem, vagy nem az elégséges és szükséges mértékben tartalmazza, hogy a bíróság mit vett számba, mit mérlegelt, illetve értékelt ténymegállapítása, jogkövetkeztetése végett. Ilyenkor ugyanis ellenőrizhetetlen a ténymegállapító és döntési tevékenység, tehát az ítélet felülbírálhatatlan [Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) alpont]. Ha pedig az indokolás a rendelkező résszel teljesen ellentétes, akkor a döntés nem egyértelmű [Be. 373. § (1) bekezdés III. pont b) alpont]. Az ilyen indokolás nem rendeltetésszerű, ezért a határozat további - érdemi - vizsgálatának sincs helye.
- [69] Kétségtelen, hogy ezen eljárási ok tekintetében eltérő a helyzet attól függően, hogy a bíróság fellebbezés vagy felülvizsgálati indítvány alapján jár el. A másod-, illetve harmadfokú bíróságnak ugyanis (bár korlátozottan és különböző mértékben) módja van a tényállás kiegészítésére, így bizonyíték mérlegelésére, míg felülvizsgálat során erre nincs törvényi lehetőség.
- [70] Ehhez képest felülvizsgálatban közömbös, hogy lényeges tény a bíróság bizonyíték mérlegelésének eredményeként [Be. 78. § (3) bekezdés] nincs a tényállásban, vagy azért mert rá vonatkozó bizonyításfelvétel sem történt meg, vagy pedig azért, mert a bizonyításfelvétel megtörtént ugyan, de eredményének mérlegelése, illetve a ténymegállapítás elmaradt (utóbbi mind a ténymegállapító tevékenység hibája, ekként a megalapozatlanság esete). Felülvizsgálatban mindez közömbös [Be. 423. § (1) bekezdés], vagy pedig anyagi - és nem eljárási - jogi okot alapozhat meg (BH 2004.102.). Felülvizsgálatban a hiányzó ténymegállapításnak a tényállásszerűség szempontjából lehet jelentősége, a nem koherens, önellentmondásos tényállás pedig szintén anyagi jogi sérelemként vizsgálendő körülmény.
- [71] Az irányadó tényállásnak mindazokat a tényeket tartalmaznia kell, amelyek az alkalmazott Btk. rendelkezéseinek szempontjából jelentősek. Ehhez képest ítéhető ugyanis meg, hogy a megtámadott határozat ügydöntő rendelkezése a büntető anyagi jog szabályaival összhangban áll-e. Ha azonban a megtámadott határozat ügydöntő rendelkezése helytálló, vagy téves mivoltának kérdésében az irányadó tényállás alapulvételével nem lehet maradéktalanul és megnyugtatóan állást foglalni, akkor ez egyben a büntető anyagi jogi szabály sérelmét is jelenti.
- [72] Kétségtelen, hogy felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás - Be. 351. § (2) bekezdése szerinti - esetleges megalapozatlansága nem vizsgálható (s nincs mód a tényállás hiányosságának - akár az iratok tartalma alapján való - kiküszöbölésére sem).
- [73] Ebből azonban nem következik, hogy felülvizsgálat során az irányadó tényállásból vont jogi következtetés alaposságának vizsgálata is kizárt. A Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontja értelmében ugyanis éppen a jogi következtetés képezi a felülvizsgálat tárgyát.
- [74] Indokolási kötelezettség megsértése, ha a tényállás és a tényálláson kívüli indokolás között, vagy a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és a tényálláson kívüli indokolás között van ellentmondás, eltérés, kétértelműség (BH 2008.323., 2009.352., 2010.117., 2010.243., 2012.32.).
- [75] Ha azonban a tényállás valamely rendelkezés ténybeli alapját nem rögzíti, önmagában kétértelmű, vagy a tényállás és a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) eltérő, akkor az anyagi jogi sérelem (BH 1998.110., 2001.518., 2004.102., 2010.324., Bfv.III.742/2008/14.).
- [76] Ellenkező esetben jogerő bekövetkezte után, a felülvizsgálati eljárásban - indokolási kötelezettség megsértése címén is - érvényesíteni lehetne a tényállástól eltérő körülményekre hivatkozó álláspontot, ami a törvény több rendelkezésének megkerülése lenne [Be. 417. § (2) bekezdés, 423. § (1), (4), (5) bekezdés; BH 2012.32.].
- [77] Ekként felülvizsgálatban a ténykérdéssel összefüggő indokolási kötelezettség kapcsán csupán az vizsgálható, hogy a megtámadott jogerős határozat indokolásában az eljáró bíróság leellenőrizhető és elégséges módon számot ad-e a tényállás megállapításához vezető - Be. 78. § (3) bekezdés szerinti - mérlegelő tevékenységről. A mérlegelés eredménye azonban vitássá nem tehető, azt ugyanis a Be. 423. § (1) bekezdése kizárja.

- [78] A jogkérdéssel, illetve jogi értékeléssel összefüggő indokolási kötelezettség kapcsán pedig szintén csupán az vizsgálható, hogy a kifogásolt határozatban nyomon követhető-e a bíróság értékelő tevékenysége. Annak eredménye viszont ezen a címen nem tehető vitássá, az ugyanis nem eljárási, hanem anyagi jogi kérdés, ekként más - hivatalból nem vizsgálható - felülvizsgálati ok tárgyát képezheti.
- [79] Az első- és a másodfokú bíróság azonban a Be. 373. § (1) bekezdés III. pontja által meghatározott körben a szükséges és elégséges mértékben egyaránt eleget tett indokolási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság tényállást állapított meg, amit a másodfokú bíróság helyesbített, és mindkét bíróság ellenőrizhető módon rögzítette a ténymegállapításhoz, illetve a tényállás módosításához, valamint az általa alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető indokait, következtetéseit, álláspontját.
- [80] Az alapügyben eljáró bíróság részletes indokolásából (elsőfokú ítélet 153-874. oldal, másodfokú ítélet 14-80. oldal) pontosan kitűnik a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenység, valamint az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspont - a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel kapcsolatban - mire alapult.
- [81] A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén. Az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozás valójában az irányadó tényállás megalapozottságát kifogásolja, ami törvényben kizárt.
- [82] A II. rendű terhelt terhére rótt valamennyi bűncselekmény törvényi tényállási eleme maradéktalanul, aggálymentesen megállapítható. A felülvizsgálati indítvány szerinti érvek cáfolatával az eljáró bíróság kimerítően foglalkozott. Az értékelő tevékenységének eredménye, annak érdemi helyessége felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tehető.
- [83] A Be. 373. § III. pont b) alpontja szerint feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező és a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértés, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Jelen esetben erről sincs szó.
- [84] Valójában - amint azt a Legfőbb Ügyészség is kifejtette - arról van szó, hogy a másodfokú bíróság nem bűnösség megállapításáról, hanem másként való jogi minősítésről rendelkezett megváltoztató határozatában. Ehhez képest érintetlenül hagyta az elkövetői alakzat - elsőfokú ítélet szerinti - megállapítását, ekként az a megváltoztatott jogi minősítés szerinti bűncselekményhez tartozó. Így nem történt a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont b) alpontja szerinti elvétel. A másodfokú bíróság nem változtatta meg a bűnsegédi elkövetői minőséget, kizárólag az általa megváltoztatni szándékozott tartalomra szorítkozott. A másodfokú bíróságnak az „egyebekben helybenhagyja” rendelkezése pedig az elsőfokú ítélet minden olyan rendelkezésére vonatkozik, ami a II. rendű terheltet érinti. A két - jogorvoslat folytán összefüggő - határozat egyazon jogerős ítéletként tartalmazza a jogkövetkeztetéseket, rendelkezéseket. A másodfokú ítélet rendelkező részének szövegezése az elkövetői alakzat vonatkozásában tehát - sem az elsőfokú ítélet rendelkező részéhez, sem pedig a másodfokú határozat indokolásához képest - nem jelent eltérő tartalmat.
- [85] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján valóban felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására az anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [86] A jelen ügyben azonban erről sincs szó.
- [87] Az eljáró bíróság nem sértett törvényt, amikor az elbíráláskor hatályos büntetőtörvényt kedvezőbbnek ítélte és a terhelttel szemben a 2012. évi C. törvényt alkalmazta.
- [88] Annak eldöntése során, hogy az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályos törvény tesz-e lehetővé enyhébb elbírálást, nem csak az alkalmazandó büntetés neme és mértéke alapján, hanem a büntetőjogi felelősségre vonatkozó összes rendelkezés egybevetésével kell döntenie. Ebből a szempontból pedig figyelembe kell venni a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezéseket is [Kúria Büntető Kollégiumának 4/2013. (X. 14.) BK véleménye].
- [89] A büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezés megsértésére való hivatkozással [a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján] csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha azáltal a bíróság a

bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt alkalmazott törvénysértő büntetést vagy intézkedést.

- [90] A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ebből következően a jogerős ítéleti tényállás megalapozottsága nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítási eljárás mikénti lefolytatásának, a bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységének és ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a cselekmény minősítésének vitatására sem. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható, eltérő tényállásra alapítottnak nem támadható. Ehhez képest törvényben kizárt a felülvizsgálat az indítvány azon kifogásait illetően, melyek a bűnösséget a tényállástól eltérő körülményekre hivatkozással sérelmezték.
- [91] A vagyonekmozgás szabályait az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 77/B. §-a 2002. április 1-je óta, a hatályos Btk.-val egyező tartalommal, intézkedésként szabályozza, csupán a kábítószer-kereskedelem elkövetése idején szerzett vagyon vonatkozásában fordítja meg a bizonyítási terhet. Mindkét törvény minden esetben kötelezővé teszi a vagyonekmozgást a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra, a bűncselekménnyel összefüggésben szerzett vagyon helyébe lépett vagyonra, arra a vagyonra, amelyet a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételek biztosítása végett szolgáltatottak vagy arra szántak, illetve amely az adott vagyoni előny tárgya volt. Ekként az alkalmazandó törvény megválasztását a vagyonekmozgás nem befolyásolja.
- [92] Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntetőtörvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új törvényt kell alkalmazni; egyébként az új büntetőtörvénynek nincs visszaható ereje.
- [93] Mindkét törvény szerint azonos büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmények kapcsán határozott tartamú szabadságvesztés esetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés a 2012. évi C. törvény 2. § (1)-(2) bekezdése szerinti elbírálás fogalmába tartozik. Megváltozása alapot ad - enyhébb elbírálás címén - az új törvény alkalmazására.
- [94] A kifejtettek szerint az eljáró bíróság a II. rendű terhelt bűnösségét helyesen állapította meg. Valamennyi bűncselekményének minősítése megfelel az anyagi jogi rendelkezéseknek, s az enyhítő rendelkezés alkalmazásával [Btk. 82. § (2) bekezdés b) pont] kiszabott büntetés sem törvénysértő.
- [95] A felülvizsgálati indítvány sérelmezte a vagyonekmozgás alkalmazását, a vonatkozásban azonban a felülvizsgálat kizárt. A Be. 416. § (4) bekezdés c) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha az esetleges törvénysértés különleges eljárás keretében orvosolható. A bíróság különleges eljárásban határoz a vagyonekmozgásról, ha ügydöntő határozatában arról nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. Miután a törvény nem tesz különbséget az egyes különleges eljárások között, az idézett tilalom valamennyi, a XXIX. Fejezet I-II. Címében szabályozott különleges eljárásra vonatkozik (EBH 2017.B.23.) A Kúria 2017.B.23. számú elvi döntésének közzététele - 2018. január 24-e - óta nem irányadó a BH 2016.162. számon közzétett eseti döntés III. pontjában kifejtett álláspont.

V.

- [96] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, s a megtámadott határozatokat a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.
- [97] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be.

418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2018. május 2.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Sebe Mária s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró

Kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző